Yargıtay HGK E.2025/675 K.2026/410 (24.06.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/675 E. , 2026/410 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2025/216 E., 2025/449 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 11.09.2024 tarihli ve

2023/8544 Esas, 2024/5678 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki boşanma davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince, evlilik birliği ölümle sona erdiğinden konusuz kalan boşanma davası yönünden karar verilmesine yer olmadığına ve kusur tespitine yönelik davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davalı mirasçısı ... vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun kısmen kabulüne ve İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılarak yeniden hüküm kurulması suretiyle sağ kalan davacı erkeğin kusurlu olmadığının tespitine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı mirasçısı ... vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 2. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davalı mirasçısı ... vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; tarafların 17.10.2009 tarihinde evlendiklerini, bu evlilikten ortak bir çocuklarının dünyaya geldiğini, davacının aşırı kıskanç davranışlar sergilediğini, eşine karşı ağır hakaretlerde bulunduğunu, ailesine saygı göstermediğini, psikolojisinin bozuk olması nedeniyle evlilik birliğinin çekilmez hâl aldığını ileri sürerek tarafların boşanmalarına, velâyetin babaya verilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; tüm iddiaları inkârla açılan davayı kabul etmediklerini, davacının ailesinin evliliğe müdahale ettiğini, asıl kusurlu olan tarafın davacı olduğunu, erkeğin müvekkilinin ilk evliliğinden dünyaya gelen oğlu ...'e kötü davrandığını, eşine fiziksel şiddet uyguladığını, kötü sözler söylediğini, sürekli boşanma ile tehdit ettiğini belirterek öncelikle davanın reddine, mahkeme aksi kanaatte ise velâyetin anneye verilmesine, çocuk yararına 1.000,00 TL tedbir-iştirak nafakası ile müvekkili yararına 100.000,00 TL maddi, 100.000,00 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

1. İlk Derece Mahkemesinin 06.02.2018 tarihli ve 2015/719 Esas, 2018/80 Karar sayılı kararı ile; tarafların 17.10.2009 tarihinde evlendikleri, bu evlilikten ortak çocuklarının dünyaya geldiği, toplanan deliller ve özellikle tanık anlatımlarına göre davalı kadının eşine ve eşinin ailesine karşı gereken saygıyı göstermediği, davacıya ağır hakaretlerde

bulunduğu, aşırı kıskanç olduğu, sürekli huzursuzluk çıkarttığı, bir yılı aşkın süre önce davacının evi terk ettiği ve ortak çocuğun anne yanında kaldığı, gerçekleşen olaylara göre kadının erkeğe sosyal ve psikolojik şiddet uyguladığının anlaşıldığı, buna karşılık erkeğin kusurlu bir davranışının tespit edilemediği gerekçesiyle tarafların boşanmalarına, velâyetin anneye verilmesine, ortak çocuk yararına 600,00 TL tedbir-iştirak nafakası ödenmesine, boşanmaya sebep olan olaylarda tam kusurlu bulunan davalının tazminat taleplerinin reddine karar verilmiştir.

2. İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekillerince istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

3. Bölge Adliye Mahkemesinin 18.02.2020 tarihli ve 2018/1650 Esas, 2020/236 Karar sayılı kararı ile; davalı kadın eşin 15.01.2020 tarihinde vefat ettiği, bu durumda evlilik birliği ölümle sona erdiği ve boşanma davasının konusu kalmadığı, Türk Medeni Kanunu'nun 181/2. maddesinde de anlaşılacağı üzere kusur tespitine yönelik olarak davayı ölen eşin mirasçılarının takip edebileceği, sağ kalan eşin davayı devam ettirme yetkisi olmadığı gibi davayı devam ettirmede mirasçılık bakımından hukuksal bir yararının da bulunmadığı gerekçesiyle tarafların istinaf talepleri incelenmeksizin kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına, TMK'nın 181/2. maddesi uyarınca mirasçıların davaya devam edip etmeyeceklerine göre kusur belirlemesi yapılması için dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

4. İlk Derece Mahkemesinin 17.06.2020 tarihli ve 2020/213 Esas, 2020/256 Karar sayılı kararı ile; davacının 17.06.2020 tarihli duruşmaya katılarak davadan feragat ettiğini beyan ettiği, feragatin hükmün kesinleşmesine kadar yapılabileceği ve kesin hükmün sonuçlarını doğuracağı gerekçesiyle davanın feragat nedeniyle reddine karar verilmiştir.

5. İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı mirasçısı ... vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

6. Bölge Adliye Mahkemesinin 22.12.2020 tarihli ve 2020/1561 Esas, 2020/1570 Karar sayılı kararı ile; nüfus aile kayıt tablosuna göre davalı ...'nun 15.01.2020 tarihinde vefat ettiği, geriye mirasçı olarak oğlu ... ile kızı ...'in kaldığı, Dairenin kaldırma kararından sonra davalı mirasçı ...'in kendisini vekili ile temsil ettirdiği, diğer mirasçı ...'in velâyetinin davalının ölümü nedeni ile davacıda olduğu ve aralarında menfaat çatışması bulunduğundan kayyım atanması suretiyle temsil edilmesi gerektiği hâlde belirtilen şekilde davaya katılımının sağlanmadığı, davalı ... vekilinin İlk Derece Mahkemesinin 06.02.2018 tarihli kararına karşı boşanmanın kabulü yönünden de istinafa kanun yoluna başvurduğu, somut olayda evlilik birliğinin ölümle sona erdiği ve boşanma davasının konusunun kalmadığı, böyle olunca davalının vefatından sonra davacı tarafından verilen feragat beyanına itibar edilmesinin mümkün olmamasına karşın davanın feragat nedeniyle reddine karar verilmesinin doğru olmadığı gerekçesiyle İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına, yeniden yargılama yapılarak karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

7. İlk Derece Mahkemesinin 24.11.2022 tarihli ve 2021/54 Esas, 2022/746 Karar sayılı kararı ile; TMK'nın 181. maddesinde yer alan hüküm gözetildiğinde davalı mirasçıları ile devam edilen eldeki davada davacının hüküm kesinleşmeden önce öldüğü ve ölümle evlilik birliği ölümle sona erdiğinden konusuz kalan boşanma davası yönünden karar verilmesine yer olmadığına ve kusur tespitine yönelik davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı mirasçısı ... vekili ile davalı mirasçısı ...kayyımı tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 20.06.2023 tarihli ve 2023/152 Esas, 2023/847 Karar sayılı kararı ile; dosya kapsamı dikkate alındığında kadının ilk karara yönelik istinafı kapsamında boşanma kararının kesinleşmediği, böyle olunca tarafların evlilik birliğinin davalı kadının ölümü ile sona erdiği, İlk Derece Mahkemesince boşanma yönünden karar verilmesine yer olmadığına dair karar verilmesinin isabetli olduğu gerekçesiyle davalı mirasçılarının evliliğin boşanma ile sona erdiğine ilişkin istinaf başvurusunun reddine, ne var ki davalının vefatı öncesi yapılan yargılamada davaya süresinde cevap vermediği gözetildiğinde davacının kusurunun tespit edilebilmesi amacıyla davaya devam edilmesinin mümkün olmadığı belirtilerek kusur tespitine yönelik davanın reddine ilişkin İlk Derece Mahkemesi kararının 2. bendinin kaldırılmasına, yeniden hüküm kurulmak suretiyle sağ kalan davacı erkeğin kusurunun olmadığının tespitine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı mirasçısı ... vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

2. Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

"...Davacının 2015/719 Esasa kayden açtığı davanın yargılaması sonucunda 06.02.2018 tarihinde karar verildiği, iş bu kararın taraflarca süresinde istinaf edildiği, davacı erkeğin istinaf dilekçesinde açıkça boşanma hükmünün onanmasını talep ettiği, davalı kadın vekilinin kusur belirlemesi, tazminat taleplerinin reddi ile nafaka yönünden istinaf talep ettiği, davalı kadın vekilinin istinaf dilekçesinden sonra sunduğu 16.12.2019 tarihli beyan dilekçesinde de; hükmün boşanma yönünden kısmen kesinleştirilmesine karar verilmesi talep edildiği görülmüştür. İstinaf aşamasında iken kadının 16.01.2020 tarihinde vefat ettiği, davacı kadın vekilinin 16.12.2019 tarihli kesinleştirme talepli dilekçesinde kadının ölmeden önce kesinleştirme talebinde bulunulduğu göz önüne alındığında boşanma hükmünün kadının vefatından önce kesinleştiği anlaşılmaktadır. Hal böyle iken evliliğin ölümle sona erdiği gerekçesi ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile önceki kararda yer alan gerekçe tekrar edilmek üzere direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Direnme kararına karşı süresi içinde davalı mirasçısı ... vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı mirasçısı vekili temyiz dilekçesinde; taraflar arasındaki evlilik birliğinin 06.02.2018 tarihli ilk kararın boşanma yönünden istinaf edilmemekle boşanma ile sona erdiğini ileri sürerek direnme kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda İlk Derece Mahkemesinin 06.02.2018 tarihli kararına karşı davalı kadın vekilinin 24.04.2018 tarihli istinaf ve 16.12.2019 tarihli beyan dilekçesi dikkate alındığında hükmün boşanma yönünden

istinaf edilip edilmediği, buradan varılacak sonuca göre taraflar arasındaki evlilik birliğinin boşanma ile sona erip ermediği noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 181. maddesi.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 355. maddesi.

2. Değerlendirme

1. Direnmeye konu uyuşmazlığın niteliği dikkate alınarak öncelikle evlilik birliğinin ölümle sona ermesi kavramı ile boşanma davalarında kısmi kesinleşme hususlarının ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir.

2. Türk Medeni Kanunu'nun "Miras hakları" başlıklı 181. maddesi "Boşanan eşler, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça, kaybederler.

Boşanma davası devam ederken, ölen eşin mirasçılarından birisinin davaya devam etmesi ve diğer eşin kusurunun ispatlanması hâlinde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır" hükmünü taşımaktadır.

3. Bilindiği üzere; boşanma kararının kesinleşmesiyle birlikte evlilik birliği sona erer ve birliğin gereği olan haklar ve yükümlülükler ortadan kalkar. Boşanmanın eşlerle ilgili sonuçları kişisel ve mali olmak üzere ikiye ayrılır. İşte TMK'nın 181. maddesi ile boşanmanın eşler açısından mali sonuçlarından biri düzenleme altına alınmıştır. Boşanan eşler, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarrufta anlaşılmadıkça kaybederler. Boşanma davası kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğu için bu hak kural olarak bizzat kullanılmalıdır.

4. Eldeki davada; İlk Derece Mahkemesince boşanmaya sebep olan olaylarda davalı kadının tam kusurlu olduğu gerekçesiyle tarafların boşanmalarına karar verilmiş, bu karara karşı taraf vekillerince istinaf kanun yoluna başvurulmuş, dosya Bölge Adliye Mahkemesince inceleme aşamasındayken davalı kadın 15.01.2020 tarihinde ölmüştür. Bölge Adliye Mahkemesince yapılan yargılamada evlilik birliğinin ölümle sona erdiğine karar verilmiş, Özel Daire ise boşanma hükmünün kadının vefatından önce kesinleştiği gerekçesiyle hükmü bozmuştur.

5. Evlilik birliğinin temelinden sarsılması nedenine dayalı boşanma davalarında kısmi kesinleşme hususu, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 04.03.2021 tarihli ve 2020/2-29 Esas, 2021/200 Karar sayılı ilâmında uyuşmazlık konusu olarak ele alınmış ve söz konusu kararla "boşanma hükmünde yer alan kusur belirlemesine karşı, boşanma hüküm fıkrasından bağımsız şekilde" kanun yoluna başvurulabileceğine karar verilmiştir. Esasen kesin hüküm, kural olarak hüküm fıkrasına münhasırdır. Gerekçenin ise; hüküm fıkrası ile ayrılması imkânsız bir bağlılık içinde bulunması hâlinde istisnaen kesin hüküm etkisinin olduğu kabul edilmektedir. Söz konusu kararda, tarafların kusur durumlarının gösterildiği gerekçe bölümü ile boşanma hüküm fıkrası arasında sıkı bir ilişki bulunmakla birlikte, bu ilişkinin birbirinden ayrılması imkânsız bir bağ yaratmadığına vurgu yapılmıştır. Kısmi istinaf/temyiz olarak adlandırılan bu yolla taraflar; hükmün tamamını değil, kararın aleyhe olduğunu düşündükleri bir veya daha fazla kısmını kanun yoluna taşıdıkları takdirde, hükmün kanun yoluna konu edilmeyen kısmı kesinleşir. Burada kesinleşen yönler; bozma kararının kapsamı dışında kalarak usuli kazanılmış hak oluşturmasından dolayı değil, süresinde kanun yoluna başvurulmadığı için kesinleşmiştir.

6. Nitekim istinaf incelemesi kapsamının düzenlendiği HMK'nın 355. maddesi "İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Ancak, bölge adliye mahkemesi kamu düzenine aykırılık gördüğü takdirde bunu resen gözetir" hükmünü taşımaktadır. Bu maddeye göre istinaf başvurusunda bulunan taraf; dilekçesinde, dayanmış olduğu istinaf sebebiyle uyumlu şekilde, bölge adliye mahkemesinden nasıl bir karar verilmesi gerektiğine ilişkin iradesini açık ve kesin bir dille belirtmelidir. Dayanılan istinaf sebepleri, bölge adliye mahkemesinin yapacağı inceleme sonucu vereceği karar içeriğinin belirlenmesinde en belirleyici işleve sahip olur. İstinaf başvurusunda bulunan, dilekçesinde ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasını mı, yoksa değiştirilmesini mi istediğini; değiştirilmesini istiyorsa, hangi kapsamda ve nasıl değiştirilmesi gerektiğine ilişkin iradesini açıkça ortaya koymalıdır. İnceleme sonucunda başvurucuyu haklı bulan bölge adliye mahkemesi; ilk derece mahkemesi kararını, istinaf talebinde çizilen çerçeve içerisinde kalmak kaydıyla değiştirebilir; talepten daha fazlasına karar veremez. Kamu düzenini ilgilendiren hususlar, istemle bağlı olmaksızın resen incelenir. Benzer hususlar Hukuk Genel Kurulunun 15.02.2023 tarihli ve 2021/2-365 Esas, 2023/74 Karar; 15.03.2023 tarihli ve 2021/2-1021 Esas, 2023/216 Karar sayılı kararlarında da aynen vurgulanmıştır.

7. Tüm bu anlatılanların ışığı altında somut olaya gelindiğinde; resen araştırma ilkesine tabi olmadığı gibi kamu düzeni ile de ilgisinin bulunmadığı hususunda tereddüt bulunmayan eldeki boşanma davasında, ilk derece mahkemesi kararı üzerinde bölge adliye mahkemesince yapılacak olan incelemenin taraflarca ileri sürülen nedenlerle sınırlı olarak yapılacağı açıktır. İlk Derece Mahkemesince verilen 06.02.2018 tarihli tarafların boşanmalarına ilişkin karara karşı taraf vekillerince istinaf başvurusunda bulunulmuş, davacı erkek vekili 20.04.2018 tarihli istinaf dilekçesinde, velâyet ve ortak çocuk yararına hükmedilen tedbir-iştirak nafakaları yönünden karara itiraz etmiştir. Davalı kadın vekili tarafından sunulan 24.04.2018 tarihli istinaf dilekçesinde; açıklamalar bölümünün 1. bendinde "Boşanma kararının kabulü ile diğer hususlar hakkında istinafa başvurma zorunluluğumuz doğmuştur" şeklinde açıklama yapıldığı, devamında hükmün kusur tespitine ilişkin gerekçesinin hatalı olduğuna dair itirazlara yer verildiği, sonuç ve istem kısmında da "Boşanma kararının kabulü ile yerel mahkeme kararının kaldırılmasını ve yeniden yargılama yapılarak talepleri doğrultusunda karar verilmesini" talep ettiği anlaşılmıştır. Uyuşmazlık konusu istinaf dilekçesinin tamamı asıl olarak "hükmün kusura ilişkin gerekçesinin hatalı olduğuna" dair beyanlardan oluşmaktadır. Davalı kadın vekili 08.05.2018 tarihli davacının istinaf başvurusuna cevap dilekçesinde aynen "Boşanma kararı ve velayete ilişkin kararın kabulü ile davacının istinaf taleplerinin reddine" karar verilmesini talep etmiştir.

8. Özel Daire bozma kararında belirtilen 16.12.2019 tarihli beyan dilekçesine bakıldığında ise davalı vekili; İlk Derece Mahkemesince verilen 06.02.2018 tarihli hükmün boşanma bölümüne karşı tarafların bir itirazı olmadığını, kararın boşanma dışında kalan bölümlerine karşı istinaf kanun yoluna başvurulduğunu, müvekkilinin sağlık durumu nedeniyle hayatını kaybetmek üzere olduğunu belirterek tarafların boşanmasına ilişkin hükmün kesinleştirilmesini talep etmiştir. Dosya kapsamı bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Özel Daire bozma kararında isabetli şekilde belirtildiği gibi, İlk Derece Mahkemesinin 06.02.2018 tarihli kararında yer alan "tarafların boşanmasına yönelik" hükmün taraflarca istinaf edilmeyerek kesinleştiği hususu tartışmasız olup taraflar arasındaki evlilik birliği boşanma ile sonuçlanmıştır.

9. Hâl böyle olunca Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki hükümde direnilmesi doğru olmamıştır.

10. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

VII. KARAR

Açıklanan sebeple;

Davalı mirasçısı ... vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Dosyanın 6100 sayılı Kanun'un 373/2. maddesi uyarınca İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesine gönderilmesine,

24.06.2026 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.